

optagelse af møderne i 18-magtsnedrustningsudvalget i Genève.

Spørgsmålets påtrængende karakter blev erkendt fra alle sider, og det blev understreget, at nåede man ikke frem til en aftale på nuværende tidspunkt, måtte det anses for højst tvivlsomt, om spredningsproblemet lod sig løse i betragtning af det betydelige antal stater, som nu besad muligheder for at udvikle nationale kernevåben. Det var den almindelige opfattelse, at de bestående uoverensstemmelser om en aftales udformning skulle og kunne overvindes ved god vilje fra alle sider. Stormagterne understregede, at en aftale i lige høj grad var i ikke-atommagternes som i atommagternes interesse, at man ikke havde til hensigt at tilvejebringe et atommonopol for de store, men tværtimod gradvis at eliminere „atomklubben“, samt at man ikke burde komplicere indgåelsen af en ikke-spredningsaftale ved at inddrage andre spørgsmål i diskussionen. Stormagternes allierede sluttede op om dette synspunkt, medens de uforpligtede lande, der uden at underkende den betydning, en aftale ville have for afspændingen, gav udtryk for dyb bekymring over den manglende balance i ikke-spredningsforslagene mellem atommagternes rettigheder og forpligtelser, med forskellig styrke gik ind for, at der samtidig med eller i hvert fald i tilknytning til en ikke-spredningsaftale blev truffet nedrustningsforanstaltninger. Især fandt man et fuldstændigt forbud mod prøvesprængninger ønskeligt, idet det i sig selv ville være et effektivt middel til at undgå spredning. Blandt fortalere for at sammenkæde en ikke-spredningsaftale med andre nedrustningsforanstaltninger var især Indien og en række afrikanske og latinamerikanske lande. Maltas repræsentant opkastede den tanke, at stormagterne først indgik en aftale om ikke at overlade atomvåben til ikke-atommagter, og at denne aftale senere — eventuelt med det italienske moratorium som mellemstadium — når der var opnået enighed om nedrustningsskridt, blev fulgt af en traktatlig forpligtelse for ikke-atommagterne til at give afkald på at udvikle nationale atomvåben.

Fra nogle sider (f. eks. Kenya og Uganda) blev der lagt vægt på, at en aftale opnåede universel tilslutning, hvorfor det foresloges,

at Frankrig og Folkerepublikken Kina blev opfordret til at deltage i 18-magtsudvalgets møder — andre (f. eks. Finland) mente, at en aftale selv med begrænset tilslutning ville være af stor betydning.

Debatten bragte ikke nogen entydig afklaring på spørgsmålet om rækkevidden af det sovjetiske traktatudkastts forhold til det eksisterende og planlagte nucleare samarbejde inden for NATO. Der blev gennemgående udvist tilbageholdenhed med hensyn til at påpege divergenserne mellem det sovjetiske og det amerikanske traktatudkast for ikke at uddybe kløften mellem de to supermagters standpunkter. Fra østlig side tog man skarp afstand fra multilaterale atomarrangementer inden for NATO uden at angribe alliancen i øvrigt og koncentrerede sig især om at påvise farerne ved vesttysk revanchisme, samtidig med at man tog afstand fra det synspunkt, at den amerikanske plan om en multilateral NATO-atomstyrke eller den britiske plan om en multinational atlantisk atomstyrke skulle være egnet til at dæmme op for Forbundsrepublikken Tysklands atomare ambitioner. NATO-landene afviste på deres side, at disse planer skulle indebære spredning, og understregede i øvrigt nødvendigheden af sammenholdet i alliancen, indtil den kontrollerede nedrustning påbegyndes.

Jugoslavien fortolkede ikke-spredningsbegrebet meget vidt, og især blandt de arabiske og afrikanske lande (først og fremmest UAR og Ghana) var man — af frygt for potentielle atommagter som Israel, Portugal og Sydafrika — tilbøjelig til at anse det sovjetiske forslag for bedst egnet til at hindre smuthuller, hvorved man i første række tænkte på spredning gennem militæralliancer. Blandt de ikke-europæiske lande var det i øvrigt en udbredt opfattelse, at de foreliggende traktatudkast i for høj grad tog sigte på de centraleuropæiske problemer, og at divergenserne i dette område ikke burde lægge sig i vejen for enighed om et spørgsmål af verdensomspændende betydning.

Der var vidtgående tilslutning til det amerikanske traktatudkastts bestemmelse om kontrol gennem Den internationale Atomenergiorganisation med den fredelige udnyttelse af atomenergi (art. III) og med udkastets revisionsklausul (art. VI). Der